

УДК 796.5 + 338.48 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВЕЛОСИПЕДНОГО ТУРИЗМУ В НАДВІРНЯНСЬКОМУ РАЙОНІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

С. Лазор

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Дорошенка 41, м. Львів 79000, Україна*

Аналізуються питання і передумови, сучасний стан і перспективи розвитку велосипедного туризму в Надвірнянському районі Івано-Франківської області. Здійснено SWOT-аналіз досліджуваного об'єкта, на підставі якого визначено сильні та слабкі сторони, а також потенційні можливості та загрози розвитку велотуристичних занять.

Ключові слова: велосипедний туризм, туристично-рекреаційні ресурси, велосипедний маршрут.

Велосипедний туризм володіє усіма необхідними способами та засобами задоволення потреб туристів. Крім приємних вражень і позитивних емоцій, він дає людям можливість зміцнити власне здоров'я, не забруднюючи при цьому місцевості, адже велосипед – абсолютно екологічний вид транспорту, що відзначається високою мобільністю та маневреністю. Саме завдяки велосипедному туризму люди мають можливість побачити більше туристичних атракцій, аніж, наприклад, при водному, пішохідному чи гірському видах туризму. Отже популяризація велосипедного туризму сприяє пропаганді здорового способу життя, залученню молоді до занять спортом і патріотичному вихованню.

Останнім часом інтерес до активних видів туризму, в тому числі велосипедного, зростає. Проблеми організації велосипедного туризму висвітлювали такі науковці, як О. Ю. Дмитрук, Ю. В. Щур, В. Р. Монастирський, П. В. Романів.

Завданням цієї публікації є аналіз сучасного стану та перспектив розвитку велосипедного туризму на території Надвірнянського району Івано-Франківської області, дослідження динаміки проведення маркування та прокладання велосипедних маршрутів.

Початки велосипедного руху на території сучасного Надвірнянського району сягають кінця XIX століття. Як відомо з історичних архівів, влітку 1911 року відбувся перший задокументований велосипедний переїзд через Карпати. 12 серпня 1911 року німець зі Львова Рудольф Вацек здійснив велосипедну подорож із Делятина, через Яремче, Микуличин, Яблуницю і аж до Буркута.

Масове захоплення велосипедом припадає на 30-ті роки XX століття. Саме тоді почала інтенсивно розвиватися курортна місцевість району дослідження, з'явилися численні вілли, пансіонати, санаторії. Відпочивальники, переважно поляки, здійснювали велосипедні поїздки вулицями гуцульських містечок і сіл [7].

Надвірнянський район, розташований у південно-західній частині Івано-

Франківської області, багатий туристичними ресурсами, особливо природного походження.

Найцікавішими його природними атракціями є:

- водоспад Пробій в м. Яремче;
- водоспад Гук в с. Татарів;
- Черногірський хребет з найвищими вершинами України Говерлою, Чорною горою, Бребенескулом;
- високогірні озера Бребенескул, Несамовите та Марічейка;
- Природний заповідник Горгани.

У Надвірнянському районі є 146 пам'яток різних епох – від кам'яної доби і до сьогодення. Особливий інтерес становлять залишки Пнівського замку XVI-XVII ст., що витримав турецько-татарську облогу. Справжньою окрасою Надвірнянського району є старовинні дерев'яні церкви, побудовані за традиціями гуцульської архітектури. Всього на території району 22 храми XVIII-XIX століть [1, с. 230-270].

Територія Надвірнянського району практично повністю придатна для організації велосипедного туризму, однак, як свідчить практика, в Україні велосипедний туризм розвивається переважно у гірських районах. Це зумовлено низкою факторів:

1. орографічних (значний перепад висот, гірські вершини та скельні утворення, мальовничі краєвиди);
2. кліматичних (цілюще гірське повітря, хвойні ліси, багаті фітонцидами – чинниками лікування хвороб органів дихання);
3. Бальнеологічних (джерела мінеральних вод і грязей);
4. Етнокультурних (самобутня культура та автентичність регіону, унікальні звичаї, побут і традиції гірських поселень);
5. Інфраструктурних (бази відпочинку, готелі, пансіонати і санаторії, пункти прокату туристичного спорядження тощо).

Основним ареалом розвитку велосипедного туризму на території Надвірнянського району є місто Яремче з прилеглими селами Микуличин, Татарів, Паляниця та селищем Ворохта, завдяки найбільшій кількості факторів, сприятливих для розвитку та популяризації велосипедного туризму.

На початку 2008 року громадська організація “Центр соціальних та ділових ініціатив” за підтримки Європейського Союзу почала втілювати у життя проект з розвитку велосипедного туризму “Велоукраїна”. Окрім Надвірнянського району, проектом були охоплені Коломийський, Верховинський, Косівський, Рахівський і Глибоцький райони.

Головною метою проекту “Велоукраїна” було визначено створення інфраструктури для рекреаційних велосипедних поїздок у горах і популяризація цього способу відпочинку серед українських та іноземних туристів. Проектом передбачені такі основні напрями діяльності:

- розвідування та маркування нових велосипедних маршрутів;
- побудова велосипедних стійок та облаштування осель для прийому велосипедистів;
- промоційна діяльність, пов'язана з пропагандою велосипедного туризму, виданням карт і путівників, рекламою в засобах масової інформації тощо.

На території Надвірнянського району розпочалася діяльність з реалізації проекту. До неї долучилися волонтери з різних міст України, вони переважно провадили розвідку та маркування маршрутів. Для маркування маршрутів застосовувалась проста система, поширена в сусідніх країнах Східної Європи: маршрути позначалися кольоровими маркерами, розташованими на стовпах чи деревах на висоті 2-3 м. над землею.

До велосипедної інфраструктури в межах Яремчанської міськради увійшли 25 садиб, власники яких обладнали власні оселі відповідно до вимог і потреб велосипедистів. З них у місті Яремче розташовано 9 велосадиб, у селищі Ворохта 7, у селі Микуличин 4, у селі Татарів 3 та по одному у селах Яблуниця та Паляниця [6, с.4].

Також було створено шість пунктів прокату велосипедів, де можна орендувати і спорядження, необхідне для подорожі: велошолом, велорукавиці, набір ключів, помпу і камеру. Пункти прокату, як правило, розташовані поблизу центральної автодороги, щоб їх було легко відшукати. Асортимент велосипедів у них достатньо широкий, близько 80% велосипедів 2009 та 2010 років випуску. Вартість оренди велосипеда коливається від 20 грн. за годину до 100 грн. за день. На маршрутах відновлено 10 місць придорожного відпочинку – альтанки та колиби, в яких можна перепочити або сховатись від негоди [8].

Для зручності велосипедистів вело стоянки облаштовані поблизу музеїв, інформаційних центрів, магазинів, кафе та автостанцій. Загалом 750 велостоянок у шести районах проекту. Друкованої продукції, тобто плакатів, календарів, брошур і журналів видано загальним накладом 85 000 примірників. Інформацію про “Велокраїну” можна отримати у веломагазинах Львова, Києва, Харкова, Кривого Рогу, Одеси, Сімферополя та інших міст України [8].

На сьогодні в межах Надвірнянського району прокладено 17 велосипедних маршрутів загальною довжиною 322 км. Це найвищий показник порівняно з іншими районами (таблиця 1).

Таблиця 1.

Кількість і протяжність маркованих велосипедних маршрутів за районами проекту “Велокраїна” [8]

Район	Кількість маршрутів	Загальна довжина маршрутів, км.
Надвірнянський	17	322
Верховинський	7	250
Косівський	9	280
Коломийський	7	128
Глибоцький	5	137
Рахівський	6	230
Разом	51	1348

За конфігурацією вело маршрути поділяються на кільцеві та радіальні, а за складністю на: легкі, середньої складності та складні. За рівнями складності маршрути поділяються на: легкі, середньої складності і складні [6, с.4].

До закладів розміщення, розрахованих на любителів велосипедного туризму висуваються особливі вимоги, які вирізняють їх серед інших подібних закладів. Основними вимогами до велосадиб є наявність місця для зберігання велосипедів, велостоянка, велосипедна мийка зі спеціальними щітками та набором інструментів, можливість організації харчування та екскурсійного обслуговування.

Велосадиби позначені рекламними дошками, що встановлені на видних місцях і засвідчують наявність зручностей для велосипедистів. У велосадибах можна отримати інформацію про маршрути та пункти прокату, буклети та мапи з позначеними маршрутами.

Для повноцінного розвитку велотуризму в районі прокладених і промаркованих велосипедних маршрутів ще не достатньо. Треба всіляко рекламувати велосипедний туризм у засобах масової інформації, видавати путівники, брошури, туристичні карти, розробляти рекламні кампанії з пропаганди велосипедного туризму. Ефективною формою на масовому ринку є участь у всеукраїнських і міжнародних виставках, зокрема таких, як “Велобайк” та “Еко-драйв”, проведення велосипедних турнірів і змагань, масових дійств.

Останнім часом в Україні дедалі популярнішим стає свято “Велодень у Карпатах”, на яке з’їжджаються любителі активного відпочинку з усієї України – потенційні велотуристи. Їх залучають до участі в конференціях, показових велоекскурсіях, розповідають про інфраструктуру для велосипедистів, пропагують здоровий спосіб життя та відпочинку.

Пожвавленню активного туризму загалом і для велосипедного зокрема, сприяє “Програма розвитку туризму в Івано-Франківській області на 2011-2015 роки”, згідно з якою в області формується диференційована пропозиція туристичних продуктів на екологічно чистих територіях, серед яких переважають активні види туризму. Планується збільшити протяжність маркованих туристичних маршрутів та кількість категоризованих садиб сільського зеленого туризму [1].

Повне виконання всіх заходів забезпечить зростання кількості туристів, надходжень до бюджетів усіх рівнів і зайнятості населення в туризмі та супутніх галузях.

З метою систематизації окресленого кола питань, пов’язаних з сучасним станом розвитку велосипедного туризму в Надвірнянському районі, узагальнення масиву фактичної інформації здійснено SWOT-аналіз. На підставі результатів аналізу сформульовано такі висновки:

S Сильні сторони розвитку велосипедного туризму в Надвірнянському районі:

- мальовничі краєвиди, чисте гірське повітря, багаті флора і фауна;
- наявність річок, гірських вершин, високогірних озер;
- багатство історико-архітектурних пам’яток;
- збережена самотність регіону;
- велика кількість маркованих велосипедних маршрутів;
- наявність туристичної інфраструктури для велосипедистів.

W Слабкі сторони розвитку велосипедного туризму в Надвірнянському районі:

- не надто привабливий імідж України в очах іноземців;
- незнання господарями іноземних мов;
- відсутність системи резервування місць;

- недостатня кількість розважальних закладів;
- відсутність сертифікації послуг закладів розміщення, особливо у приватному секторі.

О Загрози, які перешкоджатимуть розвитку велосипедного туризму в регіоні дослідження:

- некатегоризована нічліжна бази;
- низька якість послуг;
- негативний політичний імідж не сприяє залученню іноземних інвесторів;
- поганий стан доріг.

Т Потенційні можливості та вигоди від розвитку велосипедного туризму в регіоні дослідження:

- зростання доходів місцевих мешканців і, як наслідок, поліпшення економічного розвитку карпатських сіл;
- збільшення зайнятості сільського населення;
- зосередження уваги на збереженні туристичних ресурсів регіону;
- зростання конкурентоспроможності агроосель і запровадженні сертифікації послуг [4, с.258-260].

З огляду на результати SWOT-аналізу можна сформулювати такі рекомендації:

- провести уніфіковану категоризацію відпочинкових осель;
- розробити анімаційні заходи для подовження тривалості перебування туристів;
- налагодження обміну досвідом з європейськими країнами Данією та Нідерландами – лідерами в розвитку велосипедного туризму;
- розроблення заходів, призначених поліпшити іміджу регіону.

Лише спільними зусиллями органів виконавчої влади та місцевих жителів можна сприяти розвитку велосипедного туризму в регіоні дослідження та підвищувати економічний та культурний розвиток як сільських поселень, так і міських.

Отже, багатство природних пам'яток і ресурсів, гірські ландшафти та озера, чисте довкілля, унікальні дерев'яні церкви та музеї старовини, збережені традиції та гостинність місцевих жителів сприяють розвитку велосипедного туризму. Крім того, велосипедна інфраструктура добре розвинена: у Надвірнянському районі прокладені марковані велосипедні маршрути, збільшується кількість вело садиб і пунктів прокату велосипедів. Найпопулярніші веломаршрути проходять долиною річки Прут, поблизу таких населених пунктів, як Яремче та Ворохта. Збільшення кількості маршрутів і проведення заходів, спрямованих на рекламу та пропаганду велотуризму, сприятимуть розвитку цього виду туризму в регіоні.

Загалом велосипедний туризм у регіоні дослідження має хороші перспективи за умови обмеження впливу факторів, які гальмують його розвиток (брак закладів анімації та розваг, відсутність уніфікованої сертифікації приватних закладів розміщення, незнання місцевим населенням іноземних мов і негативний імідж України в очах іноземців).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вісник. Офіційне видання Івано-Франківської обласної ради та Івано-Франківської обласної державної адміністрації. – Івано-Франківськ 2010. – 380 с.

2. Лазор С. Особливості організації велопоходів на полонині Боржава // Матеріали IV Міжнар. наук. конф. «Географія і туризм: Європейський досвід». – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 220 с.
3. Михайлишин Л.І. Туризм як напрям економічного розвитку високогірних регіонів Прикарпаття (на прикладі Яремчанського регіону) // Матеріали доповідей III наук.-практ. конф. “Інформаційні технології в управлінні туристичною та курортно-рекреаційною економікою”. – Бердянськ: АУІТ “АРІУ”, 2007.
4. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Зелений туризм. – К.: Знання, 2008. – 271 с.
5. Велокраїна: Інформаційно-довідкове видання. Випуск №1. – Яремче, 2010. – 32 с.
6. Велокраїна: Інформаційно-довідкове видання. Вип. №2. – Яремче, 2010. – 42 с.
7. На велосипеді довкола Карпат//<http://www.gk-press.if.ua/node/4765>
8. www.bikeland.com.ua

*Стаття: надійшла до редколегії 28.05.2012
прийнята до друку 06.06.2012*

CURRENT STATUS AND FUTURE DEVELOPMENT CYCLING IN NADVIRNA IVANO-FRANKIVSK REGION

S. Lazor

Lviv National Ivan Franko University, Department of Tourism

We analyze a number of issues related to the assumptions, the current state and prospects of development of cycling in Nadvirnyansky near Ivano-Frankivsk region. Have made SWOT-analysis of the research object, which outlines the strengths and weaknesses and the potential opportunities and threats for further development veloturystychnyh by-adopt.

Keywords: cycling tourism, tourist and recreational resources, bicycle route.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВЕЛОСИПЕДНОГО ТУРИЗМА В НАДВОРНЯНСКОМ РАЙОНЕ ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТИ

С. Лазор

Львовский национальный университет имени Ивана Франко, кафедра туризма

Анализируется ряд вопросов, связанных с предпосылками, современным состоянием и перспективами развития велосипедного туризма в Надвирнянском районе Ивано-Франковской области. Проведенный SWOT-анализ исследуемого объекта, где обозначены сильные и слабые стороны, а также потенциальные возможности и угрозы для дальнейшего развития велотуристических занятий.

Ключевые слова: велосипедный туризм, туристско-рекреационные ресурсы, велосипедный маршрут.